

الشمس
الرحمن

١٤٣٤ هـ - ٢٠١٢ م

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم اداری و اقتصاد
گروه علوم سیاسی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته ی علوم سیاسی

تأثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران

استاد راهنما:

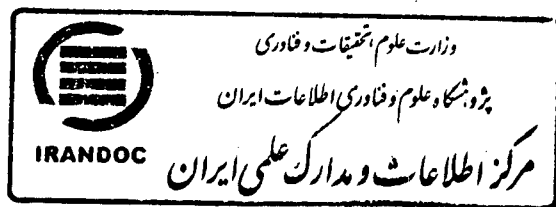
دکتر سید جواد امام جمعه زاده

استاد مشاور:

دکتر سید امیر مسعود شهرام نیا

پژوهشگر:

سید سعید موسوی

شهریور ۱۳۸۹

۱۵۹۰۲۸

۱۳۹۰/۴/۱۸

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق
موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه
اصفهان است.

شبه نگارش پایان نامه
رعایت شده است
تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوم اداری و اقتصاد

گروه علوم سیاسی

پایان نامه‌ی کارشناسی ارشد رشته‌ی علوم سیاسی آقای سید سعید موسوی

تحت عنوان

تأثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران

در تاریخ ۱۳۸۹/۶/۳ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضا

۱- استاد راهنمای پایان نامه دکتر سید جواد امام جمعه زاده با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۲- استاد مشاور پایان نامه دکتر سید امیر مسعود شهرام نیا با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۳- استاد داور داخل گروه دکتر حسین مسعودنیا با مرتبه ی علمی استادیار

امضا

۴- استاد داور خارج از گروه دکتر فریدون اللهیاری با مرتبه ی علمی استادیار

سپاس و تقدیر

ابتدا خداوند متعال را سپاس می‌گویم که در مقطع کارشناسی ارشد نیز لطف خود را شامل حال من نمود و توانستم با لطف و عنایت ایند منان این پایان نامه را تهیه نمایم. سپس از اعضای خانواده ام به خصوص دو کوهر هستی ام (پدر و مادر عزیزم) تشکر می‌نمایم که دشواری‌ها و کاستی‌های ناشی از اهتمام به تحصیل و تحقیق را در این مدت طولانی تحمل نمودند. از اساتید بزرگوارم به خصوص جناب آقای دکتر سید جواد امام جمعه زاده که به عنوان استاد راهنما از اندوخته‌های علمی ایشان بهره بردم و جناب آقای دکتر سید امیر معبود شمرام نیا که استاد مشاوره این پایان نامه را متقبل شدند تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم. همچنین از برادر عزیزم (سید کاظم موسوی) که در طول دوران تحصیلات همواره مشوقم بود تشکر می‌نمایم.

و دوستانم (دکتر سید رحیم موسوی، نجات محمدی فرا، نبی الله صفرخانی، روح الله محمدی، یونس کمانی زاده، مجتبی نوبخوان، رسول نجاتی، اقبال امیری، علی خواجہ، مهدی صفرخانی، طاهر جعفری و مجید نجات پور) که همواره ایجاب را یاری نمودند تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

تقدم به:

ساره های پرفروغ زندگی ام

«پدر و مادر عزیزم»

چکیده

مفهوم جهانی شدن یکی از جدیدترین مفاهیم دنیای مدرن است که در عصر حاضر نشانگر مسیر حرکت جهان در آینده می باشد. فرایند جهانی شدن یکی از موثرترین نیروهای محرکه تغییرات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در جهان معاصر بوده و امروزه تمام جنبه های زندگی انسانها را تحت تاثیر قرار داده است. این فرایند بر جمهوری اسلامی ایران نیز تاثیرگذار بوده و باعث تحولاتی گردیده است. در این نوشتار سعی بر آن است به این سوال پاسخ داده شود که فرایند جهانی شدن چه تاثیری بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران داشته است؟ برای سهولت در پاسخگویی به این سوال، که سوال اصلی تحقیق نیز می باشد از نظریه رونالد رابرتسون استفاده شده است. با توجه به این نظریه می توان این فرضیه را بیان کرد که فرایند جهانی شدن منجر به افزایش عام گرایی و تحول در فرهنگ و فرهنگ سیاسی از راه افزایش سطح مبادلات تجاری و ارتباطات شده و باعث شکل گیری الگوی خاصی از فرهنگ سیاسی در ارتباط با جامعه مدنی با تاکید بر آموزه های اسلامی در ایران گردیده است. رابرتسون جهانی شدن را پدیده فرهنگی می داند که بستری برای جهانی شدن فرهنگ ها و عام شدن آن ها و همچنین خاص و محلی شدن عناصر فرهنگ جهانی را فراهم می کند. در جمهوری اسلامی ایران نیز جهانی شدن باعث عام گرایی و همسانی در فرهنگ شده است و از آن جایی که فرهنگ سیاسی نیز متأثر از فرهنگ می باشد بنابراین دگرگونی در فرهنگ منجر به تحول در فرهنگ سیاسی می شود. فرایند جهانی شدن از طرق اقتصادی و فرهنگی باعث دگرگونی در فرهنگ جمهوری اسلامی ایران شده و عام گرایی فرهنگی را باعث گردیده است. تحولات فرهنگی به دنبال خود تحول در فرهنگ سیاسی را باعث گردیده است. این فرایند همچنین منجر به بروز برخی عوامل شده و خاص گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران را باعث شده است. با توجه به ماهیت نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران می توان ادعا کرد که فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران بیش از هر چیز متأثر از آموزه های اسلامی و شیعی است و این امر یکی از دلایل بروز خاص گرایی در فرهنگ سیاسی کشورمان است.

واژگان کلیدی: جهانی شدن، فرهنگ سیاسی، عام گرایی فرهنگی، خاص گرایی فرهنگی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات پژوهش

- ۱-۱- شرح و بیان مساله پژوهشی ۱
- ۲-۱- واژه ها و اصطلاحات کلیدی ۳
- ۱-۲-۱- جهانی شدن ۳
- ۲-۲-۱- فرهنگ سیاسی ۳
- ۳-۲-۱- عام گرایی فرهنگی ۴
- ۴-۲-۱- خاص گرایی فرهنگی ۴
- ۳-۱- پیشینه و ادبیات تحقیق ۴
- ۴-۱- اهداف تحقیق ۵
- ۵-۱- اهمیت و ارزش تحقیق ۵
- ۶-۱- کاربرد نتایج تحقیق ۶
- ۷-۱- سوالات تحقیق ۶
- ۸-۱- فرضیه تحقیق ۶
- ۹-۱- روش تحقیق ۶
- ۱۰-۱- ابزار تجزیه و تحلیل ۷
- ۱۱-۱- سازماندهی تحقیق ۷

فصل دوم: ادبیات و چارچوب نظری تحقیق

- ۱-۲- مقدمه ۹
- ۲-۲- گفتار اول: جهانی شدن ۱۰
- ۱-۲-۲- معنای لغوی جهانی شدن ۱۰
- ۲-۲-۲- تعاریف جهانی شدن ۱۱
- ۳-۲-۲- تاریخچه جهانی شدن ۱۳
- ۴-۲-۲- سیر تاریخی اندیشمندان جهانی شدن ۱۵
- ۱-۴-۲-۲- نسل اول ۱۵

عنوان	صفحه
۲-۴-۲-۲- نسل دوم.....	۱۷
۳-۴-۲-۲- نسل سوم.....	۲۰
۵-۲-۲- نظریه های گوناگون درباره جهانی شدن.....	۲۱
۱-۵-۲-۲- نظریه های لیبرالیستی.....	۲۱
۲-۵-۲-۲- نظریه های واقع گرایی (نقد جهانی شدن).....	۲۳
۳-۵-۲-۲- نظریه های مارکسیستی (نقد بعد استثمارگرایانه جهانی شدن).....	۲۳
۶-۲-۲- جهانی شدن پروسه یا پروژه؟.....	۲۴
۷-۲-۲- تعبیر مختلف از جهانی شدن.....	۲۵
۸-۲-۲- علل جهانی شدن.....	۲۷
۱-۸-۲-۲- عقل گرایی.....	۲۷
۲-۸-۲-۲- سرمایه داری.....	۲۷
۳-۸-۲-۲- نوآوری های تکنولوژیک.....	۲۸
۴-۸-۲-۲- قوانین و مقررات.....	۲۸
۹-۲-۲- ابزارهای جهانی شدن.....	۲۹
۱-۹-۲-۲- اقتصادی.....	۲۹
۲-۹-۲-۲- فرهنگی.....	۳۲
۳-۲- گفتار دوم: چارچوب تئوریک.....	۳۸
۱-۳-۲- نظریه رابرتسون.....	۳۸
۲-۳-۲- معنی جهانی شدن در نظریه رابرتسون.....	۳۹
۳-۳-۲- جهانی شدن و فرهنگ در نظریه رابرتسون.....	۳۹
۴-۲- گفتار سوم: شاخصه های جهانی شدن.....	۴۳
۱-۴-۲- شاخصه های عام گرایی.....	۴۳
۲-۴-۲- شاخصه های خاص گرایی.....	۴۴
۳-۴-۲- علل خاص گرایی.....	۴۶
۱-۳-۴-۲- تشدید نابرابری و تبعیض ها.....	۴۶
۲-۳-۴-۲- جهانی شدن.....	۴۶
۵-۲- نتیجه گیری.....	۴۷

فصل سوم: فرهنگ سیاسی

۵۰	۱-۳- مقدمه
۵۱	۲-۳- تعریف مفاهیم فرهنگ و فرهنگ سیاسی
۵۱	۱-۲-۳- تعریف مفهوم فرهنگ
۵۲	۲-۲-۳- تعریف مفهوم فرهنگ سیاسی
۵۳	۳-۳- انواع فرهنگ سیاسی
۵۳	۱-۳-۳- فرهنگ سیاسی محدود
۵۴	۲-۳-۳- فرهنگ سیاسی تبعی
۵۴	۳-۳-۳- فرهنگ سیاسی مشارکتی
۵۴	۴-۳- اجزای فرهنگ سیاسی
۵۴	۱-۴-۳- احساس همبستگی
۵۵	۲-۴-۳- اعتماد به مردم
۵۵	۳-۴-۳- اعتماد به نهادها
۵۵	۴-۴-۳- اثرگذاری سیاسی
۵۵	۵-۴-۳- تعهدات شهروندان
۵۵	۵-۳- انواع جهت گیری فرهنگ سیاسی
۵۶	۱-۵-۳- جهت گیری شناختی یا ادراکی
۵۶	۲-۵-۳- جهت گیری عاطفی یا احساسی
۵۶	۳-۵-۳- جهت گیری ارزشی
۵۶	۶-۳- رهیافت های مطالعه فرهنگ سیاسی ایران
۵۷	۷-۳- فرایند دگرگونی فرهنگ سیاسی
۵۹	۸-۳- فرهنگ پذیری
۶۰	۹-۳- سرچشمه دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی
۶۱	۱۰-۳- دگرگونی فرهنگ سیاسی
۶۲	۱۱-۳- برخی عوامل موثر بر دگرگونی فرهنگ سیاسی
۶۲	۱-۱۱-۳- صنعتی شدن و دگرگونی فرهنگ سیاسی
۶۳	۲-۱۱-۳- تاثیر ساختار سیاسی بر فرهنگ سیاسی

عنوان	صفحه
۳-۱۱-۳- نقش سنت در نوسازی فرهنگ سیاسی	۶۳
۱۲-۳- فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران	۶۴
۱۳-۳- نتیجه گیری	۶۵

فصل چهارم: جهانی شدن و عام گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران

۱-۴- مقدمه	۶۷
۲-۴- گفتار اول: عام گرایی در ابعاد اقتصادی و فرهنگی	۶۹
۱-۲-۴- عام گرایی و تحول در بعد اقتصادی	۶۹
۲-۲-۴- عام گرایی و تحول در بعد فرهنگ مصرف	۷۱
۳-۴- گفتار دوم: عام گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران	۷۲
۱-۳-۴- تکنولوژی (رسانه های صوتی، تصویری)	۷۳
۲-۳-۴- دگرگونی در سنن و ارزش ها	۷۷
۳-۳-۴- کتب و مطبوعات و نشریات (رسانه های مکتوب)	۷۹
۴-۳-۴- دگرگونی و تغییر در بخش تحصیلات و تحول در فرهنگ سیاسی	۸۱
۵-۳-۴- افزایش آگاهی شهروندان و تحول در فرهنگ سیاسی	۸۴
۴-۴- نتیجه گیری	۸۵

فصل پنجم: جهانی شدن و خاص گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران

۱-۵- مقدمه	۸۶
۲-۵- گفتار اول: جهانی شدن و خاص گرایی	۸۹
۱-۲-۵- دین، جهانی شدن و خاص گرایی	۸۹
۲-۲-۵- فرهنگ سیاسی قبل از انقلاب	۹۳
۳-۲-۵- بازسازی فرهنگ سیاسی اسلامی	۹۵
۴-۲-۵- مبانی دینی فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران	۹۷
۵-۲-۵- مبانی فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران	۹۸
۱-۵-۲-۵- خدامحوری	۹۸
۲-۵-۲-۵- عدالت	۹۹

صفحه

عنوان

۹۹.....	۵-۲-۳-انتظار و غیبت.....
۱۰۰.....	۵-۲-۴-امامت.....
۱۰۱.....	۵-۲-۵-شهادت.....
۱۰۲.....	۵-۲-۶-جهاد.....
۱۰۳.....	۵-۳-گفتار دوم: جهانی شدن و خاص گرایی در جمهوری اسلامی ایران.....
۱۰۹.....	۵-۳-۱- شاخصه های خاص گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران.....
۱۰۹.....	۵-۳-۱-۱- پیوند دین و سیاست.....
۱۱۲.....	۵-۳-۱-۲- مردم سالاری دینی.....
۱۱۶.....	۵-۳-۱-۳- حقوق بشر.....
۱۲۱.....	۵-۳-۱-۴- جامعه مدنی.....
۱۲۲.....	۵-۳-۱-۵- عدالت.....
۱۲۳.....	۵-۴- نتیجه گیری.....
۱۲۵.....	نتیجه گیری.....
۱۲۸.....	راهکارها و پیشنهادات.....
۱۲۹.....	منابع و مآخذ.....

فهرست جدول‌ها

صفحه

عنوان

جدول (۱-۲) تعاریف اندیشمندان مختلف از جهانی شدن ۱۲

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱- شرح و بیان مساله پژوهشی

جهان در آغاز هزاره سوم میلادی، شاهد ظهور جامعه ارتباطی است که در آن جهانی شدن به مثابه بارزترین و بحث انگیزترین ویژگی آن می باشد. جهانی شدن اغلب مراحل مختلفی مانند پیشروی پیوسته در هر مکان و بخش شدن فراگیر در هر زمان را در بر می گیرد و امروزه توسعه آن اجتناب ناپذیر است. به راستی جهانی شدن یک انقلاب عمیق جهانی است و همه انقلاب ها، سنت ها و عرف مردم را در هم می ریزند و امنیت، هویت و فرهنگ مردم را تهدید می کند (Robertson, 1992: 8).

جهانی شدن یکی از مباحث مهم و جنجال برانگیز دنیای معاصر است که متفکران و اندیشمندان مختلف، هر یک راجع به آن سخن می گویند. هم اکنون در مورد جهانی شدن اتفاق نظر چندانی وجود ندارد و تعبیر و برداشتهای متفاوتی از آن ارائه می شود، به نحوی که برخی این اصطلاح را یکی از واژه های مبهم آخر قرن بیستم و ابتدای قرن بیست و یکم می دانند. اما آنچه مسلم است، این است که هیچ کس نتوانسته منکر اصل وجود

این پدیده و تاثیر آن بر زندگی بشر در دنیای معاصر شود و اختلاف ها بر سر ابعاد گوناگون جهانی شدن، آثار و تبعات یا چگونگی و کم و کیف آن است (شهرام نیا، ۱۳۸۶: ۱۳).

کاملاً واضح است که جهانی شدن بر تمامی حوزه های زندگی انسان (سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی) تاثیر گذاشته و منجر به تغییر و تحولاتی در این حوزه ها شده است، و این تاثیرات و تغییر و تحولات به منطقه جغرافیایی خاصی محدود نمی شود و تمامی مناطق جهان را در بر می گیرد، البته میزان و درجه این تاثیر گذاری و تغییر و تحولات در کشورهای مختلف متفاوت است. در این پژوهش سعی می شود تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران نشان داده شود. جهانی شدن ابعاد گوناگونی دارد که یکی از مهمترین ابعاد آن جهانی شدن فرهنگ است، و فرهنگ از شالوده های اصلی هر جامعه ای می باشد که بی توجهی به بعد فرهنگ سیاسی می تواند پیامدهای ناخوشایندی به همراه داشته باشد. لذا با توجه به اهمیت فرهنگ و فرهنگ سیاسی تلاش بر آن است که این موضوع در ارتباط با پدیده جهانی شدن در جمهوری اسلامی ایران بررسی شود.

فرهنگ سیاسی عبارت است از: ارزش ها، باورها و ایستارهای احساسی مردم نسبت به نظام سیاسی خودشان (عالم، ۱۳۸۵: ۱۱۴). جهانی شدن عبارت است از فرایند فشرده گی فزاینده زمان و مکان که در نتیجه آن مردم دنیا به صورتی آگاهانه در یک جامعه واحد جهانی ادغام می شوند. در نگاه به وضع جهان دو دیدگاه نسبی گرایی (خاص گرایی) و جهان گرایی (عام گرایی) را روی یک محور فرضی می توان دو قطب مقابل هم به شمار آورد. در نسبی گرایی با تکیه بر نقد شالوده گرایی و کل گرایی هرگونه وجه عام برای جهان نفی می شود. در جهان گرایی تنها بر وجه عام تاکید می شود. عام گردانیدن خاص و خاص گردانیدن عام نیروی پویایی جهانی شدن را تشکیل می دهد. بخش عمده این مساله به مفهوم ساده این است که چگونه وجه جهانی یا جنبه های کلان زندگی با وجه محلی یعنی جنبه های خرد زندگی انطباق می یابد (رابرتسون، ۱۳۸۰: ۲۱۳).

این پدیده (عام گرایی، خاص گرایی) به شکل واضحی در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران مشاهده می شود. یعنی از یک طرف می بینیم که عام گرایی (جهان گرایی) در ایران در جریان است که این امر از راه مبادلات تجاری، ارتباطات، رسانه ها، کتب و مطبوعات و دانشگاهها محقق شده، از طرف دیگر جهانی شدن موجب خاص گرایی (نسبی گرایی) فرهنگی شده و منجر به شکل گیری مدل خاصی از فرهنگ سیاسی مانند مردم سالاری دینی، حقوق بشر و جامعه مدنی با تاکید بر آموزه های اسلامی در جمهوری اسلامی ایران گردیده است.

رونالد رابرتسون^۱ می گوید جهانی شدن را در معنای کلی می توان نهادینه شدن فرایند دو وجهی عام شدن خاص و خاص شدن عام (عام گرایی و خاص گرایی) درک کرد و منظور از عام گرایی گسترش انواع گوناگون تفاوت های اجتماعی است (گل محمدی، ۱۳۸۳: ۴۴).

منظور از خاص گرایی این است که کالاهای فرهنگی فرهنگ جهانی معمولاً رنگ و بوی بسترهای فرهنگی خاص را که در آنجا مصرف می شوند به خود می گیرد و فرهنگ جهانی در چارچوب فرهنگ خاص دریافت کنندگان تعدیل و تحول می یابد (گل محمدی، ۱۳۸۳: ۱۵۵).

از مدل تنوریک رابرتسون این مطلب استنباط می شود که جهانی شدن فرایندی متمایزکننده و در عین حال همگون ساز است، به طوری که بستری برای عام شدن فرهنگ ها و توانایی های محلی (عام گرایی) و همچنین خاص و محلی شدن عناصر فرهنگ جهانی (خاص گرایی) فراهم می کند. مهمترین شاخصه های عام گرایی عبارتند از گسترش تجدد، سرمایه داری و زبان واحد و مهمترین ویژگی های خاص گرایی عبارتند از: ضدیت با فرایند جهانی شدن، احیای فضای بسته فرهنگی، تاکید بر مکان و سرزمین معین. این تحقیق بر محوریت بحث عام گرایی و خاص گرایی رونالد رابرتسون استوار می باشد و تلاش براین است به بررسی این موضوع پرداخته شود که جهانی شدن در چه زمینه هایی منجر به عام گرایی و در چه زمینه هایی منجر به خاص گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران شده است.

۱-۲- واژه ها و اصطلاحات کلیدی

۱-۲-۱- جهانی شدن^۲: عبارت است از فرایند فشرده گی فزاینده زمان و مکان که در نتیجه آن، انسان های دنیا به صورتی نسبتاً آگاهانه، در جامعه واحد جهانی ادغام می شوند، و در نتیجه آن بسیاری از محدودیت های جغرافیایی، سیاسی و ترتیبات اجتماعی و فرهنگی از بین می روند یا کاهش می یابند (شهرام نیا، ۱۳۸۵: ۴۶).

۱-۲-۲- فرهنگ سیاسی^۳: عبارت است از ارزش ها، باورها و ایستارهای احساسی مردم نسبت به نظام

سیاسی خودشان (عالم، ۱۳۸۵: ۱۱۳).

1. Ronald Robertson
2. Globalization
3. Political Culture

۱-۲-۳- عام گرایی فرهنگی^۱: به آن دسته از واکنش‌ها و تحولاتی اطلاق می‌شود که بر محور تبادل، آمیزش، همزیستی و انطباق شکل می‌گیرند (گل محمدی، ۱۳۸۳: ۱۲۷).

۱-۲-۴- خاص گرایی فرهنگی^۲: منظور این است که کالاهای فرهنگی فرهنگ جهانی معمولاً رنگ و بوی بسترهای فرهنگی خاص را که در آن جا مصرف می‌شوند به خود می‌گیرد. و فرهنگ جهانی در چارچوب فرهنگ خاص دریافت کنندگان تعدیل و تحول می‌یابند (گل محمدی، ۱۳۸۳: ۱۵۵).

۱-۳- پیشینه و ادبیات تحقیق

راجع به موضوع جهانی شدن تاکنون کتب و مقالات زیادی نوشته شده و هر نویسنده و علاقه‌مندی در مورد این مفهوم قلم فرسایی کرده، اما تاکنون تحقیق جامع و کاملی در مورد تاثیر این پدیده بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران از منظر عام گرایی و خاص گرایی فرهنگی کار نشده است. در این بخش به چند کتاب که مرتبط با این موضوع بوده و به نوعی در مورد مباحث جهانی شدن و فرهنگ سیاسی نوشته شده اشاره می‌گردد.

شهرام نیا (۱۳۸۶) در کتاب خود تحت عنوان جهانی شدن و دموکراسی در ایران، می‌گوید جهانی شدن طی دهه‌های اخیر سبب گسترش فرهنگ دموکراتیک در ایران شده است. اما در این کتاب به تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران از منظر عام گرایی و خاص گرایی فرهنگی اشاره‌ای نشده است.

مصطفی نژاد (۱۳۸۶) در کتاب خود تحت عنوان فرهنگ سیاسی ایران، ویژگی‌های عمومی فرهنگ سیاسی ایران را توضیح می‌دهد اما بحثی در مورد جهانی شدن و تاثیر آن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران ندارد.

گل محمدی (۱۳۸۳) در کتاب جهانی شدن، فرهنگ، هویت به ذکر این نکته می‌پردازد که جهانی شدن خاص گرایی‌های فرهنگی را تقویت کرده است ولی راجع به تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران بحثی نکرده است.

قوام (۱۳۸۳) در کتاب جهانی شدن و جهان سوم، ابعاد گوناگون جهانی شدن را تجزیه و تحلیل کرده و موقعیت شمال و جنوب را از نظر تاثیر پذیری از این فرایند مورد بررسی قرار داده است، اما اشاره‌ای به تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران نداشته است.

1. Cultural Universality
2. Specific Cultural Integration

هینس (۱۳۸۱) در کتاب خود تحت عنوان دین، جهانی شدن و فرهنگ سیاسی در جهان سوم در پی کشف این موضوع بر آمده که بازیگران مذهبی جهان سوم تا چه میزان تحت فشارها و فرصت های برخاسته از فرایند جهانی شدن، سلوک مذهبی خود را تغییر می دهند. اما این کتاب اشاره ای به تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران ندارد.

در مجموع می توان گفت هر یک از آثار دارای ابعاد مثبتی هستند و به روشن شدن جنبه هایی از موضوع کمک می نمایند. با این حال تاکنون پژوهش مستقلی در این زمینه صورت نگرفته است. این کار تحقیقی با کارهای تحقیقاتی مورد اشاره از این لحاظ متفاوت است که در این پژوهش سعی بر آن شده تا به روشن کردن این موضوع بپردازد که فرایند جهانی شدن چه تاثیراتی را بر حوزه فرهنگ سیاسی در جمهوری اسلامی ایران گذاشته، و این که این فرایند چگونه در ایران به عام گرایی و خاص گرایی فرهنگی منجر شده است.

۱-۴- اهداف تحقیق

۱. تبیین مفاهیم جهانی شدن و ویژگی های آن.
۲. تبیین مفهوم فرهنگ سیاسی و ویژگی های آن.
۳. تبیین راههایی که جهانی شدن منجر به افزایش عام گرایی و تحول در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران شده است.
۴. تبیین راههایی که جهانی شدن منجر به خاص گرایی فرهنگی و شکل گرفتن الگوی خاصی از فرهنگ سیاسی در جمهوری اسلامی ایران گردیده است.

۱-۵- اهمیت و ارزش تحقیق

جهانی شدن خواسته یا ناخواسته و آگاهانه یا ناآگاهانه بر تمامی جوانب زندگی انسان تاثیر گذار بوده و منجر به تغییر و تحولاتی در زندگی انسانها شده است به طوری که در برخی موارد افراد حتی متوجه نیستند اما در واقع پذیرای الگوهای فرهنگی عام و جهانی هستند و از الگوهای فرهنگی خاص و بومی کشورشان فاصله می گیرند، که در این دو دهه اخیر این امر (تغییر الگوهای فرهنگی) در جمهوری اسلامی ایران به وضوح دیده شده است. لذا این تحقیق از این جنبه می تواند به تمامی شهروندان و مسئولان جمهوری اسلامی ایران کمک کند تا با درایت و هوشیاری با این پدیده برخورد کرده، آثار منفی که احیاناً بر حوزه فرهنگ و فرهنگ سیاسی کشور می

گذارده طرد کرده و آثار مثبتی که می تواند برای کشور به ارمغان بیاورد و مبانی نظام جمهوری اسلامی ایران را تقویت کند شناسایی کنند.

۱-۶- کاربرد نتایج تحقیق

نتایج این پایان نامه می تواند در مراکز ذیل مورد استفاده قرار گیرد:

- مراکز پژوهشی، مطالعاتی و دانشگاهها.
- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جمهوری اسلامی ایران.
- مراکز امنیتی و شورای امنیت ملی و کارگزاران امنیتی جمهوری اسلامی ایران.

۱-۷- سوالات تحقیق

- جهانی شدن چه تاثیری بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران گذاشته است؟
- جهانی شدن چیست؟ و چه نظریه هایی در این زمینه وجود دارد؟
- شاخصه های جهانی شدن کدام است؟
- منظور از فرهنگ و فرهنگ سیاسی چیست؟
- جهانی شدن چگونه باعث عام گرایی و تحول در فرهنگ و فرهنگ سیاسی شده است؟
- جهانی شدن چگونه باعث خاص گرایی در فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران شده است؟

۱-۸- فرضیه

جهانی شدن منجر به افزایش عام گرایی و تحول در فرهنگ سیاسی از راه افزایش سطح مبادلات تجاری و ارتباطات شده و باعث شکل گیری الگوی خاصی از فرهنگ سیاسی در ارتباط با جامعه مدنی با تاکید بر آموزه های اسلامی در ایران گردیده است.

۱-۹- روش تحقیق

نوع مطالعه توصیفی - تحلیلی است که با استفاده از روش کتابخانه ای صورت می گیرد.

۱-۱۰- ابزار تجزیه و تحلیل

در این پژوهش تلاش می شود با استفاده از مدل تئوریک رابرتسون به بررسی تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران پرداخته شود. رابرتسون اظهار می دارد که باید هم به خاص و تفاوت و هم به عام و انسجام توجه کامل داشته باشیم. استدلال او بر این نظریه استوار است که انسان ها در اواخر قرن بیستم شاهد و شرکت کننده در یک فرایند عظیم دو وجهی هستند که همزمان متضمن عام گردانیدن خاص و خاص گردانیدن عام است (رابرتسون، ۱۳۸۰: ۲۱۳). رابرتسون در این مدل تئوریک به بررسی این موضوع می پردازد که جهانی شدن منجر به عام گرایی و خاص گرایی فرهنگی شده است. او برای اثبات این نظریه مطالعه موردی اش را روی کشور ژاپن متمرکز کرد. لذا به پیروی از این مدل سعی بر آن است تا تاثیر جهانی شدن بر فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران روشن شود و اینکه چگونه جهانی شدن و عام گرایی فرهنگی و خاص گرایی فرهنگی در جمهوری اسلامی ایران تبیین می شود.

۱-۱۱- سازماندهی تحقیق

این پژوهش پنج فصل خواهد داشت. فصل اول کلیات پژوهش را شامل می شود. در فصل دوم مفهوم جهانی شدن و چارچوب تئوریک پژوهش به بحث گذاشته می شود. این فصل به سه گفتار تقسیم شده، گفتار اول راجع به مفاهیم جهانی شدن است، در این گفتار به معنای لغوی، تعاریف، تاریخچه، سیر تاریخی اندیشمندان جهانی شدن، نظریه های گوناگون جهانی شدن، جهانی شدن پروژه یا پروسه، تعبیر مختلف از جهانی شدن، علل و ابزارهای جهانی شدن به بحث گذاشته شده است. گفتار دوم چارچوب نظری و نظریه رابرتسون را مورد توجه قرار داده است و گفتار سوم این فصل نیز به شاخصه های جهانی شدن (شاخصه های عام گرایی و خاص گرایی) اختصاص دارد.

فصل سوم به مبحث فرهنگ سیاسی پرداخته می شود. در این فصل به تعریف مفاهیم فرهنگ و فرهنگ سیاسی، انواع و اجزای فرهنگ سیاسی، انواع جهت گیری های فرهنگ سیاسی، رهیافت های مطالعه فرهنگ سیاسی، فرایند دگرگونی فرهنگ سیاسی، فرهنگ پذیری، سرچشمه دگرگونی های اجتماعی و فرهنگی، عوامل موثر بر دگرگونی فرهنگی، و در انتها هم راجع به فرهنگ سیاسی جمهوری اسلامی ایران توضیحاتی اختصاص یافته است.